

ERDÉLYI TUDOMÁNYOS FÜZETEK

SZERKESZTI

DR. GYÖRGY LAJOS

1932. AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA 50. SZ.

Közép-szamos-vidéki határnevek.

Írta:

Szabó T. Attila.

Különlenyomat

a Magyar Nyelv XXVIII. évfolyamából,

BUDAPEST 1932.

KIRÁLYI MAGYAR EGYETEMI NYOMDA. MÚZEUM-KÖRÚT 6.

Közép-szamos-vidéki határnevek.

(Történeti gyűjtés.)

Hely-, illetőleg határneveink gyűjtésének kérdése újabban mindinkább kezd a tudományos érdeklődés egyik legfontosabb kérdésévé nőni, s bár e kérdést jelenleg még nem mindig tudják mellékes céloktól elválasztani, mégis mi azon vagyunk, hogy a hely-, illetőleg határnévgyűjtés egy kissé megkésétt, de soha sem késő megkezdésében és folytatásában a teljes tárgyilagosság szempontja érvényesüljön.

A határnévgyűjtés mibenlétét, a gyűjtés sokszempontú voltát és annak fontosságát nemrégiben részletesen ismertette folyóiratunkban (XXIII, 111—5) GYÖRFFY ISTVÁN. Fejtegetéseinek gyakorlati megvalósítását magam is szükségesnek tartom, s hangsúlyozom a gyűjtés sürgős, sőt ami az elszakított területeket illeti, halaszthatatlanul sietős voltát.

Egy dologra azonban fel kell hívnom a figyelmet, s ez az, ami nem került el GYÖRFFY figyelmét sem, de amit pontosan meg nem fogalmazott. A határnévgyűjtés igazán csak akkor értékes, hogy ha történeti gyűjtést végzünk, azaz ha a mai, amúgy is mindinkább apadó helynevek mellett az oklevelek és más források határnévanyagát is felhasználva arra törekedünk, hogy minél több évből folytatólagosan minél több határnevet gyűjtsünk össze. Ezt a határnevek életére s folytonosságára nézve fontos követelményt a helyrajz, gazdaságtörténet s minden más tudomány érdeke mellett legelsősorban a nyelvtörténet érdeke kívánja meg.

1930 nyarán a dési református egyházmegye és egyházközség levéltárainak rendezése közben néhány egyházközségre vonatkozó határnévanyagot találtam. Miután a határnév kutatás jelentőségét már az Erdélyi Múzeum levéltárában folytatott kutatásaim során felismertem, rendszeresen összegyűjtöttem az egyházmegyei levéltár elég gazdagnak mondható határnévanyagát, s kiegészítve más forrásból való gyűjtésemmel, most itt adom.¹ Az anyag nagyrészt Szolnok-Doboka vármegye határ-

¹ Mivel az anyag nagyrésze az egyházi levéltárból került elő, szinte felesleges megjegyznem, hogy kizárólag csak olyan községek helynévanyagáról lehet itt szó, melyekben ref. egyházközségek voltak, ill. vannak. E helyütt kell köszönetet mondanom KOVÁCS LÁSZLÓ esperesnek a kutatás engedélyezéséért s MÁTYÁS LÁSZLÓ ref. lelkésznek a kutatásban való segítségéért.

A román hely- és határneveket az Academia Româna helyesírása szerint közlöm. A magyar s román helynevek megfélemlésének megállapításánál, mint nélkülözhetetlen munkát, haszonnal forgattam C. MARTINOVICI és N. ISTRATI „Dictionarul Transilvaniei, Banatului și celoralte ținuturi alipite” (Cluj, 1921. part. I—II.) c. művét.

névanyagát tartalmazza;¹ vannak azonban Kolozs és Szatmár vármegyéből származó adatok is.

Mint hogy a közlemény elsősorban nyelvészeti szempontokat szolgál, a közlés minden esetben, még a nyilvánvaló hibákat sem véve ki, betűszerint történik. A helyrajzi, gazdaságtörténeti stb. szempontokra való figyelmemet a határnevek legtöbbje után tett s a határrész minőségére vonatkozó kerek zárójelben levő jelzés mutatja.²

*Alparét.*³ 1750^{*1}: Babelmer [alatt] (k.).

*Arpástó.*⁴ 1747: alsó forduló, pad [nevű helyen]. — 1757: [Árpástói] Szőlő hegy. — 1791: also fordulo határon a' Detsei Patakon a' Morgo [nevezetű Szőlő Hegy gyepej].

*Babuc.*⁵ 1773: Irtovány. — 1838: Ignetz telke.

*Bádok.*⁶ 1838^{*2}: Gál mező[re járo ut], [Bádoknak] verőfényes oldal[a]; Doboka felől való fordulóban: Intre pér [vagyis a] Soskut (sz.), Meredek ut[nál fejű] (sz.), kötő ut[nál] (sz.); Kide felől való fordulóban: Az által Járó[ban]; — Büdes kut (k.), Kőrös (vagy Közös?) [nevezetű helyen vagyis a] Szél[en], Dumbrává[ra járo Szekér ut], Bértz [alatti Szekér uton]. — 1844^{*3}: Pojénybeli Ujfelfogás (!?), Feljáró[beli szántó], Kötőut (sz.), Pap oldala [alatt], [A' Falun alolli] hosszú Rét, A Vatzkorfákon aloll[i szántó], Temető[beli k.], Papi nagy oldal. — 1854^{*3}: Feljáró[beli föld], Kötőut[beli szántó], [az ugy nevezett] Diofánál[i szántó], Pap oldala, Pojén, [A' Falun alolli] hosszú Rét, A' Vatzkor Fákon aloll[i szántó föld], A' Papi nagy oldal, Alsó rét. — 1856^{*4}: Irtovány. — 1860^{*5}: Pirlazsák (sz., k., l., tkt., árok), Kötő ut (sz., k., l., tkt., árok), Hosszu rét (k.), Feljáró (sz.), Krutsa (e., l., tkt., árok), Pojény (sz., l.). — 1873^{*6}: Irtovány.

Berkesz l. Sárosmagyarberkesz.

*Burjánosóbuda.*⁷ 1886^{*7}: Közép utsza, sikátor, Felső utsza.

*Csomafája.*⁸ 1754^{*8}: Borsa és Gyula felől való fordulóban: Kintses kut tere [és a] Borsos hegy [között] a' sorban [égy darab szántó föld], Nyíl[béli földek], Kis Erdő (sz.); Bádok és Kide felől való fordulóban: Pap Cseréje, Pusztá Szöllő, Kidei ut; Ujfalu felé való fordulóban: Berek [alatt a'

¹ E vármegye igen gazdag határnévgyűjteménye a megyének KÁDÁR JÓZSEF, RÉTHY LÁSZLÓ és TAGANYI KÁROLY szerkesztette monografiájában található (Szolnok-Dobokavármegye Monographiája (II—VII. köt. Deesen 1900—.). A közlés során, ahol a megye jelzés nincs kitéve, mindig Szolnok-Doboka vm. értendő.

² A [ ] között adott szók a forrásban előforduló, de a határnévhez szorosan hozzá nem tartozó részeket jelentik. Megjegyzéseimet, pótlásaimat ( ) közé teszem. Rövidítések: d.=dűlő, e.=erdő, f.=folyó, gy.=gyümölcsös, h.=hegy, k.=kaszáló, l.=legelő, p.=patak, sz.=szántó, szó.=szőlő, tkt.=terméketlen, DEK.=Dési ref. egyházközség, lt.=levéltár, r.=rumén (népnév). — A * megelőzte jegyzetszámok a gyűjtemény végén felsorolandó forrásokra utalnak.

³ ~ r. *Olpret.* Vö. KÁDÁR II, 3, 23—4.

⁴ ~ r. *Arpasteu.* Vö. KÁDÁR II, 68, 81—2.

⁵ Másként *Bábot* ~ r. *Bábut* v. *Bábuti* Kolozs vm. borsai járás.

⁶ ~ r. *Badoc* Kolozs vm. borsai járás.

⁷ ~ r. *Buda veche* Kolozs vm. borsai járás.

⁸ ~ r. *Ciomáfaja* Kolozs vm. borsai járás.

Szabó] Bálint Árká[n alól égy darab szántóföld], Verőfény [alatt], a' Patak, Sáros Ret (k.), Búdös kut [és] Lapuhos [között égy darab kaszálló], Dobogo (e.), Észak[allya]. — 1860: Tisztás (l., sz.), Kis erdő (sz.), Borsos hegy (l., sz.), Pap cser (l., sz., tkt.), Verőfény (l.), Gombás árka, Csernátoni árka, Sásos rét (k.), Észak, Bálint árka (sz.), Búdöskút (k.), Gáton fölül és alól (sz., k.). — 1862: Dobogó (e.), Biszo orra, Verőfeny.

Derzse l. Magyarderzse.

*Dés.*¹ 1784^{*9}: Nagy Szamos vize. — 1785^{*10}: [Faenetum in Territorio Deisiensi loco] Polyak Szurdoka [existens]. — *XVIII. sz. vége*^{*11}: Kenderszeg[allya], Czitz Hegy, Huhu [alatt], Csorgoban, Hidnál, Vizen tul [valo forduloban] Ispotály föld, Gátszer, Bela hegy, Boltá[ban], Az alsó jároban, A búdös Kutnál, A Deberke [parton], Csósz oldal, Somkuti fordulo. — 1812^{*12}: Béla hegy. — 1813^{*12}: Ó Vár [alatt levő] Hajós Mal(o)m. — 1854^{*12}: Huhu [szőlőhegy]. — 1877^{*12}: Holt Deberkei fűzes, Gátszer[i szántó], ispotály föld, a téglák melletti föld. Modra, Felsőporond; Citz [nevű] hegy[ben hagyott Szőlő].^{*14} — 1882¹⁵: Egyesült-Szamos, Nagy Szamos, Kis Szamos, Szajka patak, Deberke (p.), Rózsa hegy, Kakas hegy, Virág hegy, Béla hegy, Czicz hegy, Bakó, Szent Péter hegy, Felső Sós, Alsó Sós, Bethlen kert, Solymostó, Gyertyános, Kádbükke, Alsó és Felső Dillő, Nagy-Mező, Égés, Vigláb, Várhegy, Kenderszegés, Bonizs-írtovány, Huhu, Tul a víz, (ennek két része:) Alsó járó és Felső járó, Somkuti völgy, Felső-porond, Modra, Réterdő, Sóskut, Bikáskut. *Városrészek*: Malató,² Hostát, Cigánysor. *Uteák*^{*16}: Borsos, Rév, Kis-Kastély, Serház, Hid, Nagy-Kaszárnya, Nagy Halasz (!),³ Posta, Bánffy, Rózsa hegy, Kis- és Nagy-Király, Felső-Kakas hegy, Bikáskút, Széchenyi, Major, Alsó-Kodor vagy Timár, Felső Kodor. — 1900^{*17}: Bakó, Rózsahegy, Bélahegy, Virághegy, Kenderszeg, Vadalmás, Csorgó, Végláb, Perzselt, Balogoly, Cziczhegy, Huhu oldal, Égés, Nagy-mező, Dellő, Acsirtás, Kádbükke, Gyertyános, Réterdő, Borsó-föld, Felső Soós, Alsó Soós, Modra, Porondok, Felső járó, Alsó járó. — 1930^{*18}: *Belső területek*: Kósáné gödre,⁴ Hóstát,⁵ Tul a vizen,⁶ Fűrésztelep,⁷ Postakert, Szénarét vagy Szénatér,⁸ Alsósétatér, Felsősetatér, Óvár, Malato, Cigánysor, Hidegkúti oldal, Baromvásártér. *Vizek*: Szamos (Somes), Szalka vagy Szajka, másként Kodori patak, Deberke (p.), Dudva,⁹ Bodonkút,

¹ ~ r. *Dej. Vö. KÁDÁR* III, 5, 215 -8 és *DEBRECZENI* I., Deés... város Ismertetése stb. Deés, 1882. 5—11.

² *Mulató* > *Malató*, hátraható hangilleszkedéssel.

³ Valószínűleg sajtóhiba!

⁴ A városnak egy kis teknőben fekvő része.

⁵ Nagyrészt vasúti műhelymunkások által lakott csaknem különálló városrész a vasúti állomás környékén.

⁶ T. i. a Szamos balpartján épült várostól számítva, tehát a Szamos jobb partján levő település.

⁷ Régen e helyen dolgozták fel a Szamoson leusztatott fát; ma már a telep megszűnt, de a belőle maradt épületek néhány újjal hasonló nevű városrészt alkotnak.

⁸ Ma már beépítve; néhány éve még beépítetlen játszóhely és szénaáruló hely volt.

⁹ Vízvezető árok.

Hidegkút, Kiskút, Sós-kút. Völgyek: Gyékényesi- (Valea Jichisului), Kodori- (V. Codrului vagy Codorului), Somkúti- (V. Somcutului), Törpényi (V. Terpiului). Hegyek és hegyes részek: Bakó, Virághegy, Cichegy, Gyöngyhegy vagy Balogoj, Cichegy-lapos, Jérikó, Bélahegy (Dealul Tirului), Rózsahegy, Szentpéterhegy, Kakashegy, Égés (Igiș), Nagymező (Dealul Fânatorilor vagy Câmpul mare), Rompás, Tilalmas, Huhu. Határ- és dűlőnevek: Solymostó,¹ Huhu (d.), Ispotályrét. Erdők: Bakó, Bungur vagy Réterdő, Birtokossági, Perzselt, Kertek: Bárókert, Csákánykert (néha későbbi birtokosáról: Kádárkert), Weérkert. Temetők: Rózsahegyi, Nagytemető,² Zsidótemető. Régi utcanevek:³ Törvényfa-, Hidegkút-, Temető-, Mulató-, Bakó-, Égés-, Dellő-, Árok-, Fuvaros-, Fazekas, Kodor- vagy Timár-, Felső- és Alsórév-, Cigánysor-, Szalka-, Désaknai-, Kiskirály-, Kisszekeres-, Rózsa-, Bodon-, Bodonköz-, Óvár-tér, Szamosújvári-, Somkúti-, Postakert-, Tanya. Más elnevezések: Dellő-árok, Királyárka,⁴ Holt Szamos.

*Désakna.*⁵ 1739*¹⁹: vas gypű (sz.); Felső vagyis Péntek felől való Forduloban: Kodor aly (vagy) Kodor alya (sz.), Nagy kut [hosszszában] (sz.), Gat alat (sz.), Arok, Erdő kut [alatt] (sz.), Nagy kut (sz.), belső Sédén (sz.), Csorgo, Sedem Árka, Bádón, a Patak, Lapuhus (k.), Bértz (k.); Alsó Forduloban: Szent Péter oldal (sz.), Kis Tilalmas far (sz.), Fiscus Tölgye (sz.), Kis Tilalmas oldalon a' Követes alatt (sz.), Hegyes ut (sz.), Gyortján kutnál (sz.), Biberke (sz.), Fantsal végiben (sz.), Kövesdi⁶ kaszállók: Bükk végben, Nádos kuton felyül a' Verőfényben, Eszkon... tul a Patakon, ormanyi ut, Sáros Bükk alatt. — 1773*²⁰: Várhegy [nevezetű Szöllő hegyben]. — 1788*²¹: also fordulón a far [nevezetű helyen] (sz.). — 1811*²²: Rompos[an egy Darabotska Pusztá szőlő Hely], also Fordulo[n a] kis Tilalmas[on] (sz., k.), az Arok, Felső Fordulo[ban... az] Sármás[ban] (sz.), Kis Sédem (k.). — 1811: Szent Péter [nevezetű Szőlő]hegy, Porgolát kert. — 1815*²³: Fantsal. — 1816: Hársos, Bádón, Sármás, Külső Bádón. — 1816*²⁴: Nagyáj [beli Nyil Erdő]. — 1817: Fantsal, Konyen kut, Nemai ösvény. — 1818: Bádón, Külső Bádón. — 1819: Irtás, Sulyedt Akna. — 1820: belső Bádón, Sármás. — 1821: Irtai (Irtás?) [nevű föld], Konyen kut, Fantsal, Sövény kut arka, Komlosd, Kisgyepű alatt, Konyer kut. — 1822: Bikafű, Hársos, Kiskutszer, K(is) Seden. — 1832*²⁵: Nagy kut (sz.), bádón kut, Kis Bádón. — 1832*²⁶: Körös szeg. — 1835*²⁷: Alsó Mozzgat[i Szöllő]. — 1837*²⁸: ujj Hegy[alatt], Mozzgat, Vasgyepű, Dumbrava, Hársos, Bikafű, Sédén, Temető Kert, Tolgyes, Kodori rét, Kövesd, Határhíd, Szakadás, Kotyét kut v. Kotyetz kut. — 1838: az árkok

¹ Még ma is részben vízenyős, lápos terület; kitűnő termőföld.

² Az első nagyrészt kath. és katonai, a második nagyrészt ref. temető.

³ Nagyrészt máig fennmaradtak, de az új román elnevezésekkel mind jobban feledésbe mennek.

⁴ Kb. 50–70 méter mélységű, palás anyagba vajt vízmosás, mely a Szamosba torkollik.

⁵ ~ r. *Oena Dejului*. Vö. KÁDÁR III, 219, 247–8.

⁶ Már 1288-ban említene az oklevelek egy *Küesd* (*Kövesd*) nevű erdőt. A név egyébként elpusztult helység neve lehet (vö. KÁDÁR II, 141).

közt, Békafű, Séden, Kövesd. — 1839: Körisszeg, Vajda malma, Kodori rét, Kövesd. — 1840: N(agy) Kut, Kövesd, Rompos, Fejérkut, Bádon, Kodorály, N(agy) Séden, Kis Séden. — 1841: Határhíd, a' Rét, Vajda malma, Kövesd, Verőfény, Szilvások, Branyistya, Dumbrava. — 1842: Fűzfáknál, Békafű, Kövesd, Hársos, Dumb-rác (?!). — 1860*²⁹: Fejérkut (sz.), Sármás (sz.), Kodorály (sz.), Hársos (k., kert), Bádon (sz.), Nagy Kút (k., l., kert, tkt.), Kis Zsédem (sz., k.), Benkő bük (e.), Nagy körisszeg (sz., k., e.), Alsó Kövesd (k.), Komlosd (l., e., tkt.), Hegyes domb (sz.), Farr, Kis tilalmas az árkon tul (sz.), Pusztá templom az árkon innen (k., sz.). — 1868*³⁰: Kodoroly [táblában]. — 1871: Hársos dülő (sz.), Szent Péter hegy [ajja] (sz.), Pusztá templom táblában, Sármás dülő, felső forduló, Kodorály [nevű táblájában] (sz.). — 1872: Fiscus erdeje, a patak, Komlosd dülő, Nagy Zsédem dülő, Lapuhos v. Lapuhas dülő, Nagy kut dülő (sz., k., l.), Sár-más dülő, Kis tilalmas árkon tuli dülő (sz., k.), Nagy Kövesd dülő (sz., k., l.), Kis Kövesd (ua.), Bádon [és] Farr dülő, Benkő-Bük [táblájában] (e.). — 1873: Nagy Zsédem [táblájában] (sz.), Kis Kövesd dülő (sz., k., l.), Kodoráj dülő, Kis Zsédem (sz.), Fehérkut [dülőben vulgo] Várhegy (sz.), Pénteki nagy uttzá[ban]. — 1874—1875: Alsó Kövesd (k., l.). — 1900*³¹: Kenderkút, Kövesd, Vasgyepű, Szászkút, Erdő kút, Rompás (r. Rompos), Erdőkút árka, Mozgat, Szakadás, Medve (sző.), Fejérkut, Kodoráj, Békástó, Brányistye, Rózsáliget, Gyertyános, Fancesal (gy.). — 1930*³²: Kodoráj (r. Codoraie) (sz., k., l.), Nagykut, Nagykútszer v. Nagyszerkút (?), Kiskút v. Kiskútszer (r. Chiș-cuțer), Gyityó, Deáki, Erdőkút (sz., k.), Kis Zsédem, Nagy Zsédem, Bádon, Lapuhas (r. ugyanígy), Bérc (gy., k.), Szent Péter hegy, Kövesd, Gyertyánkút (k., sz.), Hidegkut (e., sz., k., l.), Fancesal (sző.), Fancesal alatt (sz., k.), Kaesula (sz., k.), Hársos (sz.), Békástó (sz., k., l.), Szakadás (e.), Mozgat (gy., k.; régebben sző.), Irtás (sz., k.), Vasgyepű (sző., gy.), Szászkút (a község Vasgyepűn inneni része), Nagyáj (sz., k.), Brányistya (erdős oldal), Bányató, Komlosd v. Komlós (sz., k.), Körisszeg (sz., k.), Kotyéckút, Rompos,¹ Fejérkut (sz., k.), Kenderkút (sz., k.), Sármás (sz., k.), Benkő bük v. kút (?), Nagy Körisszeg, Kis Körisszeg, Farr, Pusztá templom, Jérikó (e., hegytető és oldala), Fiscus erdő vagy Szakadás, Zsidók kútja,² Bagolyhegy (Huhui), Várhegy, Medve (gy.).

*Domokos.*³ 1807*³³: A felső fordulóban: Porka víz [nevű helyen], A középső bérczen túl (k.), Az ölyves patak [oldalában] (k.), Muntsáj[on] (k.), Farkas pataká[nál] (sz.), Gát-szer[ben] (sz.), Csonka hát[on] (sz.), A forgo pataka [mellett] (sz., k.), A Csonka rom (Csonka orom?) [oldalában]. — Az alsó fordulóban: Rogoz vize (p.), A' Munosáj (Munesáj?) [alatt], A Sármás tetőn (sz.), A Szakadás (sz.), Rogoz mellett a vizen túl (sz.), Lápos vize mellett (k.), A nagy kőnél, A Szén-égetőben. — 1809*³⁴: Purkarétz [nevezetű helyben]; Felső fordulóban: Rogoz v. Rogoz vize [mellett], A' Középső

¹ Nemrég még határrész, ma nagyrészt beültetve.

² Állítólag sószállító zsidók ástak a helyen kutat.

³ ~ r. *Dámácuseni*. Vö. KADÁR III, 352 és 363—4.

aga (!) [fenekiben] (k.), A' középső Bércz, Ölves pataka, A Muntsáj[on], Farkas pataka, Gat szer (sz.), Egres szél[be] (sz.), Tsonkás, a' kert alatt, Forgo pataka, Tsonka orom [oldalába irotvány kaszáló], Eklésia földje; Alsó fordulo: Muntsáj, Sármas tető (sz.), Szakadás (sz.), Rogoz mellett tul a vizen, Lápos vize, A' Nagy kónél, Szénegető. — 1843^{*35}: Szöcs vize. — 1845^{*36}: Lápos és Szöcs vize. — 1846^{*37}: Tilalmas[ba járó ut], Pap földe, Muntyáj, a víz mellett, Lápos vizé[n tul levő Darabant és Jobbágy földek végei], Sármás, Tövisses hely, Danyila patakja, Szénegető[beli papi kaszálónak], Also fordulo, Lapos vizen innen, A' Telekben, Perestorka, Sármás Tető, A Térbe a Danyila Patakján tul, az Árok, Muncsel Temető, Pap Retye; Felső fordulóban: A Muntsaján, Gátszer, Egeres, Rector földe, Pukaritz, Ecclesia földje, A Csonka oromi Lunka [papi földje], Rector mezeje, a Rector Lunkája, Muntsaja[n], Farkas pataka, Csonkás, Csonka orom [mezejében], A' Lunkán, A Tyisitzá fejé[be], A nagy tónn [alol], Forgo (k.), Égeres, Malomárok, tul a vizen, Kupás. — 1846^{*38}: Debrek patak. — 1853^{*39}: Csonka-orom (k.), Csonka-orom. — 1855: Perestorka, Porond, Csonka-orom (k.). — 1857: Csontkorom (!) (k.). — 1858: Perestorka, Csonka-orom. — 1859: Csonka-orom. — 1860: Perestorka, Muncsaj, Csonka rom [i kaszáló].

*Felsőszöcs.*¹ 1900^{*40}: Ripo (magas h.), Bráza (ua.), Serpaja (e., k., l., sz.), Prihogystya, Presztyia, Gyálu pojényieu, Sztrimba, Périák, Traján,² Podánka vagy Podencs, Sesz (a Traján alatti térség).

*Felsőtők.*³ 1930^{*41}: a patak, Feredő (a forrásból kifolyó víz összegyűlemlésével *feredő* hely keletkezik, s innen a forrás neve), Recsá, Csűr, Izvoare (r. Izvoară), Csorgó (r. Ciurgău); alsótői híd, igricei híd; Malozsa völgye, Cserfű (r. Valea cerului). *Hegyek, hegyoldalak, tetők*: Ploptyis (r. ua.), Cigle (r. Tiglea), Kokosél (r. Cocoşel), Kerengut, Zgléamén (r. Sgleamen), Zépogya (r. Zápodea; tető), Somostető (r. Somos-tet), Nagyiradvány (r. Nagyortoi; ma k. és termőföld; ezelőtt kb. 30 évvel irtották, de már ekkor is ez volt a neve). *Határ- és dűlőnevek*: Hergő (r. Herdeu; sz.), Szurduk (r. ua.; k.), Remete (r. Remetea), Puszta (r. ua.; régen, mivel szőlőtermő hely volt, „Szöllő“-nek hívták, ma az egész gyümölcsös), Sároskút (r. Sărăcut; sz.), Vígláb (r. ua.) vagy újabban Vidláb, Kerekdomb (r. Cheresdâmb; sz.), Kopaszdomb, Malomfar (r. Malom-fár; régen közelében malom volt), Mésztecsin (r. mesteacăn 'nyírfá', mesteceni 'nyírfák, nyíres'; sz.), Delelő vagy Merezus (sz.; r. merez 'körülkerített, „ganajos“ hely a szarvasmarhák számára'), Diósdűlő (sz.), Verőfény (r. Fată; sz.), Észkan (r. Dos 'hát'), Gyál (r. Deal 'hegyoldal'; gy.), Kasztye (gy. az erdőben), Legelő (r. Legeleu; közlegelő), Csűr („a Csűrnél“, mert régen egy csűr állt ott); Pap kertye (r. Gredinoae; régen az „olá pap kertye“ volt), Trecătoare (sz.), Rét (r. Fundul ritului; r., sz.).

¹ ~ r. *Suciul de sus*.

² E fennsíkon, a közli szerint, eredményes ásatásokat folytattak a Teleki grófok.

³ ~ r. *Teocul de sus*. Vö. KÁDÁR VII, 13, 22—3.

*Girolt.*¹ 1843^{*42}: Felső forduló: Pap erdelye, Szénafű, Pap nevezetű erdő, [vagyon edgy Darab csere erdő . . . melyet mostan is] Padure Popi([-nak hívnak; ezt úgy hallottuk, hogy a R(e)ff(orma)tus Pap Erdeje lett volna]. — 1859^{*42}: La Piatre, Sub Funaceze, La Loze.

*Hagymáslápos.*² 1643^{*43}: Lápos, Vincze (sz.) a Láposon tuli Szigetben. — 1807^{*43}: Szurdok (sz.), Tul a vizi almás (sz.), Vargítás allya (sz.), Kolczéri út, hosszú út, Nagy Mező, Tölgyes Tul a hidasnál. — 1859^{*44}: Punye gardu czarini (e., k.), Vorgitász (e., k.), Linge run (? (sz.), Dupe run (sz., k.). — 1873^{*45}: Pojána. — 1875^{*45}: Tul a víz, Felső Tölgyes. — 1876^{*45}: Bucsumási [nevű föld] (sz.), Hosszu rét.

*Hidalmás.*³ 1840: Keur [alatt], la Barka ibuluj [nevű helyen], Temetőnél. — 1842: Stirbuj kertjé[nél és a] Zsarn[on].

*Hosszufalva.*⁴ 1856^{*46}: Kurelur (k.), Intre vej (sz., k.), Vojvogyásza (sz., k.). — 1860^{*47}: Kurelurii (k.); Intre vei (sz., k.); Vójvogyásza (sz.).

*Hosszumacskás.*⁵ 1860^{*48}: Dosz[~] (sz., k.), Széna Füvek (k.).

Jenő l. Kisjenő.

*Karulyfalva.*⁶ 1860^{*49}: Supt Dumbráva (e.), La Plesiu (?) (e.).

*Katalinfalva.*⁷ 1644^{*50}: a' viz közt. — 1860^{*51}: tulaviz[i szántó], bérez[i föld]. — 1883^{*52}: tulaviz[i föld], Brányistya, A papi sziget[ben levő bokrok kiirtásáért].

*Kecset vagy Kecsed.*⁸ 1712^{*53}: Szénafű. — 1754^{*54}: Nyerlő (parlag). — 1811^{*55}: Szénafű. — 1838^{*56}: Szénafű, Kenderföld. — 1839^{*56}: Felső rét. — 1849^{*57}: Nyerlő, Szénafű, Nyil. — 1860^{*58}: La vályá Nyirlouluj (sz.), La perj, Pogyerej (l.), Lázár, Livada (temetkező hely), Korn, Grapa mori (k.), Hosszurét, Tyárelő v. Tyarelő, Funaceze (sz., k.).

*Kendilona.*⁹ 1838^{*59}: a nagy Patak, a Patak; Felső fordulóban: a Bértz, Kintses Arka, Eszak (sz.), Lapát (k.); Alsó fordulóban: Farkas Völgy[ben a] Csere [mellett] Árok. — 1850^{*60}: Gyálu Perilor — a' hideg alja (sz.), Szénafű (k.), Doszu Funtinyi (sz.), Vália Lupuluj (k., l., sz.).

Keresztur l. Récekeresztur.

*Kérő.*¹⁰ 1824^{*61}: Gátra menő, bé járo [nevezetű Rét]. — 1827: [az ugynevezet] Másfél nyil [kaszáló], Toroklat[beli málé föld]. — 1830: Második Bé Járó, az Ergék között [való nyil].

*Kide.*¹¹ 1734^{*62}: Baldok felől való fordulóban: Fejér kő alatt (sz.), Borsai ut, Koron berek, Nagy rét, veres patak, megjes

¹ ~ r. *Ghirolt*. Vö. KÁDÁR III, 520, 539—40.

² ~ r. *Lăpușel* Szatmár vm., nagysomkúti járás.

³ ~ r. *Hida* Kolozs vm., hidalmási járás.

⁴ *Kővárhosszúfalva* ~ r. *Satulung* Szatmár vm., nagysomkúti járás?

⁵ ~ r. *Macicașul lung* Kolozs vm., borsai járás.

⁶ ~ *Coruieni*. Vö. KÁDÁR IV, 227, 231.

⁷ Szatmár vm., nagysomkúti járás.

⁸ ~ r. *Chiced*. Vö. KÁDÁR IV, 232, 250.

⁹ ~ r. *Lona*. Vö. KÁDÁR IV, 288, 302.

¹⁰ ~ r. *Chirău*. Vö. KÁDÁR IV, 341, 351—2.

¹¹ ~ r. *Chidea* Kolozs vm., borsai járás.

mal, Koron berek oldal; Az új Falu felől való fordulón: Bük, Dersei ut, [az] Gall jánosba [fél hold föld], Büdös kut [hig-jára járó szántó], juhó kut. — 1782^{*63}: Kerektsor (sz.); Bádok felől való fordulóban: Koromberek (sz.), veres Patak árka[nál]. — 1784^{*64}: Oroszmező (cserés k.), Ökrök Tilalmassa, Szörnyű Juk [felett való nevezetű (erdő)], Nagy Rét (k.), kis rét (k.), Szörnyű juk előtt (k.), also Kopatz domb, Juharkut árka[nál] (sz.), Biszo alatt vagyis a Sok Szilvába, Kerek Erdő (sz.), Koromberek [Csupja előtt], Veres Patak árka [nevezetű helyben], Csipkés (sz.), Gályános (sz.), Puszta Szöllő. — 1789^{*65}: Kopasz Domb [mellet levő . . . erdő], Szénafű (e., k.), új temető, Ekk[esi]a Erdeje. — 1844^{*66}: Puszta Szöllő. — 1852^{*67}: Csorgo[beli szántó], Szamotyás[i sz.], Nagy Rét (k.), Sosto[i szántó], Dellő[beli sz.], Vanota[i sz.], Agyagasi Gyümölcsös, Körtvéjes[i sz.], Koromberk[i sz.], Borozda közt[i szántó], Hat hold[beli szántó], Biszo kut[i sz.], Borsai ut[beli sz.]. — 1860^{*68}: Csorgo Eszka (e.), Körtvélyes Eszka (l., sz.), Sugo (sz.), Sok szilva (e., sz.), Harhok (sz., k., e., l.) Szénafű (k.), Nagy Rét (k.), Széles oldal (sz.), Új hegj alja (sz.), Új hegj (szó., e., sz.), Kopasz domb alja (sz.), Szamotyás (k., e., tkt.), Lőrincz mező (e.). — 1877^{*69}: Rét (k.).

*Kisjenő.*¹ 1838^{*70}: Nagyiklód felől való fordulóban: A kő alatt (sz.), La Moriska; Kendilona felől való fordulóban: Nagy Rét (k.), a' Patak, La Temető. — 1850^{*71}: Lá Piátre—a kő alatt (sz.), Ritu din Szusz—Felső rétbe (k., sz.), Linge Váli—a patak mellett.

*Kolozsborsa.*² 1796: Bika Rét. — 1835^{*72}: Felső forduló: Buzáj (sz.); Alsó forduló: Cseráj (sz.), Fináj Doszszá[ban] (k.), Bikarét (k.). — 1860^{*73}: Buzáj (sz., szakadás), Bortolósáj (sz., k., süppedés), Fináj (k., szakadás), Alsó rét (k.), a' Patak, Cseráj (sz., árok), Kőkut (temető). — 1863^{*74}: Bikarét.

*Koltó.*³ 1822^{*75}: Felső vagy Katalinfalva felé való forduló: Pap Szigete (sz.), a Too, Joán Szigeth; Alsó forduló: Tar Szigeth, a' Mező, Reketyés (k.). — 1832^{*76}: Brányistya. — 1838^{*77}: Felső fordulóban: Szeles Hely (sz.), Jován Szigettye (sz.), Pap Szigettye (sz.), [Túl a'] Lápos vizé[n a'] Tar Szigettye [szanto föld, a' Tar György és Lár Filip szomszédságaikban], Nagy rét, Kis Rét. — 1840^{*78}: Liget[beli föld], [Az ugynevezett] Pap almafájánál [egy málé föld], Nagy rét, Kis rét, A' sziget (sz.), Tar Szigettye. — 1843^{*79}: Felső forduló: Szeles hely[re a'] Pap' Alma fájánál (sz.), Jován Szigete, Pap Szigettye (sz.), Tul a' vizen a' Tar Szigettye (k.), Kis Rét, Nagy rét. — 1860^{*80}: Vajda alya, Kertalya (sz., k.), Szeles (k., sz., tkt.), Alsó falu alya (l., k.), Vészága (sz., k.), vizen tuli sziget (sz.). — 1883^{*81}: a kövesdombi brányistya, „Nádas“ [kaszálló], „Nácsi“ féle brányistya.

Kovácsi. 1842^{*82}: gyászuprá retsi [nevű hely] (e.).

*Kozárvár.*⁴ 1754^{*83}: Monostorszeg felé való fordulóban: Szárazpatak (sz.), Követses [alatt] (k.), Orbai patak, Monostori

¹ ~ r. Chisineu. Vö. KÁDÁR IV, 141, 151.

² ~ r. Borsa Cojocna Kolozs vm., borsai járás.

³ ~ r. Coltău Szatmár vm., nagysomkúti járás.

⁴ ~ r. Cuzdrioara. Vö. KÁDÁR IV, 429, 449.

hidnál, Kenderes[be mellyet most] Serfőzo[n(e)k vagy] Birar[n(a)k hívnak] (k.), Törösberek [előt le folyó patak], Szamos (f.), Szanthato[n] (Szántható?), Kerek rét, Magyaros [fejibe], Nyaros; Dész felől való fordulóban: Kerek domb [alat], Kőszegő [megett], Kőszegő alat való Kut, Eccl(esi)a Taxas reti[nek], Kőszegő [farkánál], Kigyos To[n], Buna [nevű] kut[rol kifolyó kutra megyen...], Harg (!) [felé nyulik...], a To [mellett], Hargas, Modra (l. Désznel is!), Danila kut, Erge [mellett ugyan a Modraba egy darabotska szanto föld], Nagy Szamos (f.), Kis Szamos (f.), Sándor [nevezetű hely], Soos to [ki szaradván].

Lápos l. Hagymás- és Magyarláros.

Magyarberkesz l. Sárosmagyarberkesz.

*Magyarderzse.*¹ 1861^{*81}: In seszú togyeri (sz.), Riturile (sz., k.), Kárbunyistye (sz.), Lá párou Kerbunyistyi (k.), Riturile din szúsz (k.).

*Magyarköblös.*² 1835^{*85}: Felső fordulóban: Az oláh Templomnál (sz.), Gilányi láb (sz.); Alsó fordulóban: Styubej (sz.), a Patak, A Malomnál (kövesföld), Ekk(lési)a erdeje, Somai, Ret-tegi és a' Detsei Tábla. — 1842^{*85}: Felső fordulóban: Gilányi Láb (sz.), Az oláh Templomnál, Bujdosi völgy[ön a'] Putura-sza[n] (k.), Nagy Szénafű (k.); Alsó fordulóban: Styubéj (sz.), A To Gátnál (sz., k.). — 1860^{*86}: Nagy Szénafű (e.), Pe Betkuri (k.), La Pojény (e.), Kis Boroszlo (sz., k.), Bujdosi völgy (k.), Puntye Felesuluj [és] Pogyeri (sz.). — 1871^{*87}: Torkolat[i] (sz., k.), Feeskefarku szántó, Kopárnyil melletti tábla, Az ergés tábla, Ergé[n belőlli lejáró], Hurka v. Hurkák, Kövecses, Gát[ra menő], Tul a vizen, Az Aron melletti kert.

*Magyarláros.*³ 1824^{*88}: Reketyés (k.), Sánták mezeje, Lápos vize. — 1852^{*89}: Szurdok [nevű helyen], Túl a' vizi almas[ban], A' Vargitás (!) allyán, a' hosszú utnál, A' Kolezéri út [mellett], A' Nagy Mezőben, Tölgyes[i kaszálló], Tul a hidasnál; Alsó Fordulóban: a Marton [...kaszálló], A régi Malom helyénél vagy a téglá szinnél [szántó], A Malom rév[ben], Az erős alatt (sz.), Az Zuz begy [tetején az édes alma fánál] (sz.), A kis Zuzbegy tetején (k.), a berken (sz., k.), Debreg mező[ben] (sz., k.), A Veres Mart [alatt a bodza fánál], A Mannás mező[ben vagy] Debreg tő[ben], A papi rét, A csikos tó hát[on], A rohi szegben, A tó[ra jön véggel (t. i. föld)], A Fekete patak[nál], A Délló alatt tul a Debregen, A porosos tere [alatt], A Ketskés [tetején], A koh pataká[ban]; Felső fordulóban: A kis debreg[en], A kis Debreg torká[ban], A Méh patak [oldalában], A Debreg hidjánál, Papi rét, A köves rév[nel], A temető árka [ban v. oldalában], A kendertő[nál], A Bálintok pataká[ban], A Szilvás [tetején], A csonka malmon [felül], A kerek mező[re], a lápos vizén, Az egeres, A nyáras bérez[en], A gyalog utnál, A nyíres patakán, A torkolatban, Az ördögök templománál, A sárga földnél, Tull a vizen, A porondon. — 1855^{*90}: Kerek mező. — 1856^{*91}: Lágvas és Boronás (sz., k.), A kis Debreg

¹ ~ r. *Dárja*. Vö. KÁDÁR III, 276, 289.

² ~ r. *Chublesul unguresc*. Vö. KÁDÁR IV, 450, 469—70.

³ ~ r. *Lápusul unguresc*. Vö. KÁDÁR V, 5, 29—30.

Sátor L.(ápos?) Debrek[ig] (k.),¹ Szakadás és Térség (k., zabf.), Csere és Sármás [oldalok] (k.), Domokosi térség a Nászta pusztájá[ig] (sz.), Nyires pataka és a Liget (sz., k.), Rohi pataka, Zuzbegy [oldalastól], A falun aloli Térség, Kecskés. — 1860^{*92}: Kupások tója. — 1863^{*93}: Csiri pataka, Felső Forduló, Kerek mező a Kupások tojánál, Nyáras bércz, Temető hely. — 1864^{*94}: Antok féle pusztá telek, Antok féle pusztá. — 1865^{*94}: Nyáras bércze, Kupások Nyirese. — 1872^{*94}: Antok pusztá.

Magyarmacskás.³ 1882^{*95}: Pap erdeje.

Mánya.⁵ 1800^{*96}: Brányistya. — 1813^{*97}: Kis Kutnál (sz.), Kréményai Malomnál, Nyomás, Tilalmas. — 1860^{*98}: Mojnyele (?) la fátza Szuji (sz.), Felső rétt (sz.), alsó rétt (sz.).

Néma.⁴ 1825^{*99}: Felső Fordulóban: Kis Berek. — 1827^{*99}: Tér[beli föld]. — 1860^{*100}: Kis berek [és] La Funáczel (e., k., sz.), Kasztele Betsi (e., l., sz.), Forás (k.). — 1874^{*101}: Alsó fordulóban: Pintze Berek (sz.), Kisberek (sz.)^{*102}. — 1879^{*103}: Rét, Györbik. — 1887^{*104}: Rét (k.), Györbik[i kisebb kaszallo], Pusztá telek. — 1887^{*104}: Györbik, Rét, Régi temető.

Óbuda l. Burjánosóbuda.

Ormány.⁵ 1879^{*105}: Hidegkut, Csuma patak, Komloskert (k.), Borsonyil, Kenderföld, Magas máj.

Páncélcseh.⁶ 1835^{*106}: Jakabas torka (k.), Hangos [alatt] (sz.), Hidegkut, Völtsi Patak, Hangos alja (sz.), A Falun alol, A Falun felyül, A kis völgy torka (k.); Fodorháza felé való forduló: Szotelki Patak, Bupi (?) (k.), Nyáras (sz.), Mükös patakán a Sos torkában (sz.), Czitzibeli oldal (sz.), Török láb (sz.), Csorgo Völgy (e.), Togát (e.), Kolosvári ut, Mező, Szilas (e.). — 1838^{*107}: Völts felé való fordulóban: Kiss Jakabas, Kis Jakabas Torka, Völtsi Patak, Agyagos Domb [alatt] (sz.). — 1860^{*108}: Völtsi patak (sz.), Gombásnö (!?) Gödre (k.), Szotelki patak (sz., k., l.), Mühös völgy (sz., e.), Kolozsvári völgy (k.), Hostát (sz.), Falun felyüli tér.

Radákszinye.⁷ 1813^{*109}: Tilalmas, Kerek Domb (sz.), Ilivaj (?) Domb, Szoross Tövis (kenderf.), Brányistya, A' nyomáson (k.), Tsernéte (k.), Berendő (k.), Temetőnél, alsó Domb (k.), felső Rét, Nyáló Hidja, Urak Kertyén fellyül (k.), Tsernéte Patak, Berendő Rétye (k.), Szénafű Rétye (k.). — 1839^{*110}: Tsernete (k.), Kalnai Völgy (k.), Berendo (k.), Szádnál való hosszszu föld, Tsernet patak (sz.), also bránista (sz.), körtőjes felé valo fordoloba: Kerek domb (sz., k.), nyalo higyanál (k.), Szoros tövis (k.), A' patak szíle melet (kenderf.), also kerek domb rétye (k.). — 1848^{*111}: Kerek do(m)b rétye, Szénás aj rétye (k.), Szénafű rétye (k.). — 1850^{*112}: Alparéti forduló tábla: Csernátya (k.), Csűr megetti tábla (sz.). — 1859^{*113}: la ritu funaczelor [nevű dülő] (sz.), in Peér [nevű dülő] (sz.), Dupa pomny [nevű dülő] (sz.), la parau Csernyetyi [nevű dülő] (k.), Bógátai utsza.

¹ A felsorolás ilyen értelmetlen.

² ~ r. *Macicaşul unguresc* Kolozs vm., borsai járás.

³ ~ r. *Maia*. Vö. KÁDÁR V, 122, 129.

⁴ ~ r. *Nima*. Vö. KÁDÁR V, 226, 242.

⁵ ~ r. *Orman*. Vö. KÁDÁR V, 298, 309.

⁶ ~ r. *Panticeu*. Vö. KÁDÁR V, 382, 403.

⁷ ~ r. *Suia*. Vö. KÁDÁR VI, 457, 465—6.

— 1865^{*114}: Funátziu, Kis berek. — 1865^{*115}: Cseritye (k.), Kerek domb, Berendő, Brányistya (sz.), Szénafű, Kerek domb rétje, Peninukuluj (Perinukuluj ?).

Retteg.¹ 1760^{*116}: Pargolát (vagy máshol) Porgalát kert.

Récekeresztur.² 1807^{*117}: Felső forduló: Lápojóná verisori Lá Vorzástyiny (sz., k.); Alsó forduló: La Zepogye luJ André.

Sárosmagyarberkesz.³ 1644^{*118}: a' Cseti határszélben, a Patak fő kútjánál, a' Csorgó kut [felett]. — 1730^{*119}: Ág [nevű hely . . . , mely közönségesen] Déllő[nek hivatik]. — 1732^{*120}: Horgas föld. — 1836^{*121}: Patak, Temető Kert; Felső forduló: La Area Togyi [nevű Föld], Farkas Dombja [alatt]; Alsó forduló: Csolti Domb, Csolti Kut, Lencses [alatt], Mikoltzai Szőlő hegy, Gesztenyés [alatt], Nagyhegyi Pusztá, Pap Cseréje, Ekklesia tiltott Erdeje, Békás (föld), Alsó Mező, Pataki Domb (rét), Föld vájás[nál]. — 1861^{*122}: Nagy Hegy [s alya] (e.), Ág (sz.), Csolti domb [s alya] Nyáros (sz., k.), Rumpsur (sz.), Mikoltza (sz., k.), Lencses alya (k.), Nyires mező Lonka (k.), Alsó mező (sz., k.), Pálkut Dégmár (Dézmás?).

Solyomkő.⁴ 1830⁵: Babutz felől való Fordulojában: a Bük.

Szekerestörpény.⁶ 1813^{*123}: Deberkén (sz.), Szöllő, Urak Rétye, Szakadát (sz.), Kréményai Patak, Tsosmály (zabf.). — 1839^{*124}: deberkei völgy, kremenyei völgy, a patak.

Szelecske.⁶ 1815^{*125}: Temető oldal.

Szőcs l. *Felsőszőcs*.

Szükerék.⁷ 1777^{*126}: Intreavás, az Arok, Csutkos Iratvány, Pusztá Szöllő, Magulits, Gya szupra Petri la Stupine, Bere, La Pér (irtott k.), La Simeza, La Brányisztye (irtás). — 1754^{*127}: Alsó forduló: La Beretye (Bretye ?), Sintze (!?), Körtvélyes [fejénél (egy darab föld, mely előbb szőlő volt)], (egy darab föld) [ulga] Brányistye Turkuluj, Pusztá Szöllőhely (sz.), Déési ösvény, [a Kérő felé menő út mellett lévő] Csorgó szorossa [nevű helyben] (sz.). — 1857: La magunicza (irtás). — 1793^{*128}: Magulitsa [nevezetű Tölgyfa bokros és apró Cserés], Magulitsa Bércze, [Délről a falu felől egyenesen] Magulitsá[ra feljáró vulgo] Drumu Irtováji [nevezetű szekér ut]. — 1800—1820^{*129}: Oroj (irtás), Bere, (irtás).

Tők l. *Felsőtők*.

Törpény l. *Szekerestörpény*.

Válaszut.⁸ 1815^{*130}: Eszak (sz.). — 1824^{*131}: Lónai völgy. — 1832, 1834: Lóna völgye, Lónai Hegyről le jövő arok. — 1835: Felső forduló: Felső rét (sz.), a Patak, Papi rét, Erge, Szénafű, Munzáló[ra] . . . feljáró út], Csere [alatt], Nagy Verőfény, Hor-

¹ ~ r. *Reteag*. Vö. KÁDÁR V, 497, 531—2.

² ~ r. *Recea-Cristur*.

³ Ma *Magyarberkesz* ~ r. *Berchez* Szatmár vm., nagysomkúti járás.

⁴ ~ r. *Sinteu* Kolozs vm., borsai járás. Az okirat *Sojomkő* alakban írja.

⁵ ~ r. *Türpiu*. Vö. KÁDÁR VI, 290—1, 296. A jelzett iratokban neve *Törpen*, *Törpön* és *Türpen* alakban szerepel.

⁶ ~ r. *Sălisca*. Vö. KÁDÁR VI, 297, 305.

⁷ ~ r. *Sintereag*. Vö. KÁDÁR VI, 528, 541—2.

⁸ ~ r. *Válasut* Kolozs vm., kolozsvári járás. Nevét a vizitációs jegyzőkönyv 1829-ben *Válosz* út alakban használja.

gos [alatt]; Alsó forduló: Lónai völgy, az arok, a patak, a hid [mellett], Dobra völgye, Szamos (f.), Fintyús (kenderf.), Por-
koláb kert, Nagy Verőfény, Jenei ut [mellett], Zsuki határ-
szél, A' rét, Hegy Farka. — 1859^{*132}: Nagy Verőfény, Fintyus,
Szénafű. — 1871: Felső rét, Nagy Verőfény, Fintyos. — 1874:
Verőfény. — 1879: Szénafű, Kenderföld. — 1880: Alsó rét, Felső
rét, Nagy Szénafű, Hegy farka, Nagy Verőfény, Szénafű, Fin-
tyus. — 1881: Lóna völgy. — 1883^{*133}: Hegy Farka.

Forrásjegyzék.

Ahol a lelőhely nincs jelezve, mindig a dési ref. egyházmegye levéltára
értendő. Közelebbi levéltári jelzést a levéltár rendezetlen volta miatt nem nyújt-
hattam. Az irat az illető község iratai között, ill. a megfelelő évből való vízi-
tációs jegyzőkönyvben található.

^{*1} Néhány, a dési ref. egyházmegyéhez tartozó egyházközség keltezetlen,
kb. a XVIII. sz. közepéről való papi konvenció-összeírásából. ^{*2} Vallatásos
javadalom-összeírás. ^{*3} Papi konvenció-levél. ^{*4} Számadás. ^{*5} Kel-
tezetlen, de kb. ez időből származó birtokív. ^{*6} Számadás. ^{*7} Iskolai
napló az 1886—1887. évre. ^{*8} 1783. márc. 26-án készült másolatról vett
„Copia”. ^{*9} DEK. lt. Földvásári szerződés. ^{*10} Uo. Latin nyelvű
vagyonösszeírás. ^{*11} Uo. Keltezetlen birtokösszeírás. ^{*12} Uo. Instruc-
tio. ^{*13} Uo. Egyházi közalapra vonatkozó számadás. ^{*14} Uo. Ez utolsó
adat egy főconsistoriumi leiratról. ^{*15} DEBRECENI i. m. 9—11. ^{*16} DEB-
RECZENI i. m. 5—8. ^{*17} SZABÓ GYÖRGY dési ref. ig. tanító által a hiv.
városi térképről készített másolatról. ^{*18} Saját helyszíni gyűjtésem.
^{*19} A désaknai Páll testvérek osztozólevele 1782-i évi másolatban tulajdonom-
ban. ^{*20} A dési Kádár cs. nemességére vonatkozó irat a DEK. lt.-ban.
^{*21} Birtokomban levő irat. ^{*22} DEK. lt. ^{*23} Az 1815—1822 közötti
adatok — a ^{*24} jegyzet alatt közöltet kivéve — a dési ref. egyházmegye vizitá-
ciós jegyzőkönyvéből valók. ^{*25} Birtokomban levő irat. ^{*26} Az egyházközség történetére vonatkozó adatok.
^{*27} Birtokomban levő irat. ^{*28} Szabó Adám esperes magánjegyzetei az
1837—1842-es évekből. ^{*29} Az egyházközség birtokívéből. ^{*30} Az 1868—
1875. évi adatok a sepsiszentiványi Bartók cs. Désen, ill. Désaknán élő ágá-
nak rokonság útján birtokomban levő egykorú szerződéseiből valók; kivétel az
1873-as adatok közül az utolsóelőtti, amely a dési ref. egyházmegyei lt.-ból
való. ^{*31} BARTÓK LÚJZA szóbeli közlése. ^{*32} Saját helyszíni gyűjté-
sem. ^{*33} Az egyházközség történetére von. kézirat. ^{*34} Javak össze-
írása. ^{*35} ELEKES K. ref. s. lelkésznek az egyházközség történetéről írt
kézirata. ^{*36} HORVÁTH Zs. egyhk. tört. (kézirat). ^{*37} Conscríp-
tio. ^{*38} Az egyházközség papjának ez évből való panaszoslevele. ^{*39} Az
1853—1860. évi adatok az egyházközségi gondnokok számadásából valók.
^{*40} SZABÓ T. LAJOS szóbeli közlése. ^{*41} A helyneveket KOCIS SÁNDOR,
helybeli ref. lelkész, kollégám, szíves szóbeli közlése révén ismerem. ^{*42} Java-
dalomösszeírás. ^{*43} Az egyházközségek tört.-re von. kézirat 1852-ből.
^{*44} Birtokív. ^{*45} Számadások. ^{*46} Javadalomösszeírás. ^{*47} Kelte-
zetlen, de kb. ebből az időből származó birtokív. ^{*48} Keltezetlen bir-
tokív. ^{*49} Keltezetlen birtokív. ^{*50} Az egyházközség tört.-re von.
kézirat 1852-ből. ^{*51} Számadás. ^{*52} Uo.; e helynevek több más, ez év
körülről származó számadásban is előfordulnak. ^{*53} Conscr. extract.;
másolat 1810-ből. ^{*54} Tract. Conscr. Szükereki csomó (l. Szükereknél a
megfelelő évet). ^{*55} Vallatási másolat. ^{*56} Számadás. ^{*57} Jelentés
az árverésen kiadott papi javakról. ^{*58} Keltezetlen birtokív. ^{*59} Con-
scriptio. ^{*60} Keltezetlen birtokív. ^{*61} Az adatok a dési ref. egyház-
megye vizitációs jegyzőkönyvéből valók; ugyanezek ugyanott még a későbbi
években is előfordulnak. ^{*62} Conscriptio. ^{*63} Hivatalos conscriptio-
másolat. ^{*64} Conscriptio. ^{*65} Erdőpásztori konvenció. ^{*66} Uo.; a

lap hátulján ceruzával felírva e határnév. *67 Adósoknak kölcsönzött pénz s a biztosítékokról való kimutatás. *68 Keltezetlen birtokív. *69 Számadás. *70 Határjárásos conscriptio. *71 Keltezetlen birtokív. *72 Összeírás. *73 Birtokív. *74 A név előfordul még az 1865., 1871., 1873., 1876. és 1879. évi számadásokban is. *75 Conscriptio. *76 Vizitációs jegyzőkönyv. *77 Conscriptio. *78 Keltezetlen conscriptio kb. ebből az évből. *79 Conscriptio. *80 Keltezetlen földadóbevallási birtokív. *81 Számadás. *82 Erdőbecslési okirat. *83 Az egyházak javainak összeírása. *84 Ez évi másolatban kiadott „földadó vallományi” birtokív. *85 Conscriptio. *86 Keltezetlen birtokív. *87 Számadás. *88 Bányai Mária és Csonka Mihály válóperére von. vallatás. *89 Kővár- és Lapos-vidéki egyhk. tört.-re von. adatok TARTZALI SÁMUEL bányai esperes által. *90 Számadás. *91 Földadóra von. irat. *92 Számadás. *93 Az első adat az egyhk. kéziratok tört.-ből, a többi a generális vizitáció érdekében feltett kérdésekre adott feleletből. *94 Számadások. *95 A Számadásban *M(agyar) Macskás* alakban szerepel a neve. *96 A radákszínei ref. egyhk. és leányegyházainak papi konvenciója. *97 Földesere-levél. Színei fiók. *98 Keltezetlen birtokív. *99 Vizitációs jegyzőkönyv. *100 Birtokív. *101 Zálogos bizonyosságlevél. *102 Számadás. *103 Kimutatás az árverésen kiadott földekről. *104 Számadás. *105 Számadás. *106 Az 1754-es conscriptióra hivatkozó s annak adataival összevetett papi jövedelem-összeírás. *107 Csereszterződés. *108 Keltezetlen birtokív. *109 A színei egyhk. és leányegyházai papi konvenciója. *110 Papi konvenció. *111 Márton András lelkész panaszlevele az ekl. földeknek elfoglalása tárgyában. *112 Keltezetlen birtokív. *113 Becsülevél. *114 Oláh János tartozására von. irat. *115 Conscriptio. *116 Árpástói csomó. *117 Erdővizsgálás és átadásról szóló okirat. *118 A bányavidéki egyhk. kéziratok tört. 1852-ből. *119 Vallatási jegyzőkönyv. *120 Perirat. *121 Kivonat a földadóvallomásból. *122 Belső és külső javak összeírása. *123 Radákszíne és leányegyházai papi konvenciója. *124 Papi konvenció. *125 Jövedelemkimutatás. *126 Földekre von. „Betsű levél”. *127 Uo. Az egyhk. 1794-es Tract Conscriptiójában. *128 Instructio. *129 Keltezés nélküli jelentés az esperesnek. *130 Vizit. jk. *131 Vizit. jk. *132 Az 1853–1881. év közötti számadások csaknem mindenike tartalmazza ezeket az adatokat; itt csak néhány év adatait közlöm. *133 Számadás.

Pótlás.

Dés. 1930: Vizek (6. l.): Harangos.¹ Hegyek és hegyes részek (uo.): Hiuzárka,² Bónizsiratvány.³ Régi utcanevek (6. l.): Csernátoni-, Borsos-. Más elnevezések (uo.): a Gátnál,⁴ Alsó és Felső Malom,⁵ Hágó (r. Hagau),⁶ Hágói v. Hágai malom, Vashíd, Nagyhíd, Cémenthíd,⁷ a Sintéreknél, a Vágóhídnál, Rózsahegyi ódal, Sikátor, Disznóporond,⁸ Dudvafő,⁹ Beselér kaszárnya, Óvártorony, Hét vezér köve.¹⁰

Désakna. 1930 (7. l.): Fiskuserdő vagy Szakadás Fiskus néven is (kincstári erdő).

¹ A Szajka v. Szalka pataknak a Kodor-utca felső felén folyó részénél levő mélyedése, mely nemrégiben még híres halászhely volt; ma a patak nyáron csaknem teljesen kiszáradva áll s a halászat megszűnt.

² A Cichegyen levő árok.

³ A Virághegyen túl levő kb. 10—15 holdnyi tisztás.

⁴ A Szamoson, a Csákánykert alatt.

⁵ Ugyanott a Szamos jobb partján.

⁶ A somkúti útnak a Szamos mellett elvezető, a város területétől kb. 1/2 km.-re eső része.

⁷ Az előbbi kettő a Szamoson, az utóbbi a Cichegy alatt a Deberkén (p.) vezet át.

⁸ Nemrégiben még lucernás és szántó; ma állatvásártér és katonai gyakorlóhely.

⁹ Néhány évvel előbb a Malatő alsó felén kezdődő s a városon keresztül folyó, ma áradásai miatt másfelé vezetett Dudva kezdetének környékét hívták s hívják így.

¹⁰ Mindkettő a „Pannonia megvétele“ megénekelte esemény emlékét őrzi (a részletekre vonatkozóan l. KÁDÁR III, 78 kk.).

